

Koululiikuntaa kilpaurheilun varjossa

NÄIN MAAILMALLA

Aloitin pian kymmenennen työvuoteni yhdysvaltalaisessa korkeakoulumaailmassa. Työni keskittyy pääasiassa liikunnanopettajien ja liikunta-ammattilaisten opettamiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen. Koululiikunnan ja ylipäätään koulutuksen arvostus peilaa kunkin kulttuurin yleistä arvomaailmaa. Siinä, missä iso osa suomalaisista arvostaa koulutusta, amerikkalainen koulutusjärjestelmä niin perus- kuin yliopistotasolla joutuu taistelemaan olemassaolostaan viikoittain. Vahvasti polarisoitunut poliittinen järjestelmä on pitänyt yleistä koulutusjärjestelmää, tai paremminkin siihen käytettyjä verovarvoja, panttivankinaan jo vuosikymmeniä.

Amerikassa, jossa yksittäisten osavaltioiden autonomia on suuri, pidetään likipitään kaikkia liittovaltion järjestelmiä tehottomina. Tämä poliittinen ilmapiiri ja päätöksenteko on ollut pääsyynä siihen, että Yhdysvalloissa peruskoulutuksen painopiste on viimeisen 20 vuoden aikana siirtynyt ns. STEM-oppiaineisiin (Science, Technology, English, and Mathematics). Tämä on puolestaan johtanut osavaltiokohtaisiin supistuksiin, jotka koskevat vaadittavia liikuntatuntimääriä sekä koulupäivän jälkeisiä liikuntakerhoja.

Yläkoulu- ja lukiotasolla koululiikunta rinnastetaan vahvasti koulu-urheiluun. Koulujen omat joukkueet ovat arvostettuja ja niihin kuuluminen tärkeää. Koulun liikunnanopettajaa ei kutsuta aineopettajien tapaan Ms. tai Mr. Johnson vaan Coach Johnson. Useilla amerikkalaisilla on sangen romanttinen kuva valmentajista, ja valmentajien uskotaankin olevan tärkeitä henkilöitä lapsen kehityksessä. Erityisesti lukiossa (high school) opettajat keskittyvät pääasiassa valmentamiseen ja itse koululiikunnan opettaminen jää helposti toisarvoiseen asemaan. Esimerkiksi koulumme eteläisessä Georgiassa palkkaavat lukioon, ja usein myös yläkouluihin valmentajia, jotka pystyvät tuottamaan lisä-arvoa koulun urheilujoukkueille. Usein koulutusta valvovat rehtorit vähät välittävät koululiikunnan opetuksesta, jos vain urheilumenestys on odotettua. Tämä suuntaus on johtanut siihen että lahjakkaimmat liikunnanopettajat, jotka eivät halua toimia valmennustehtävissä, haluavat suuntautua alakoulutasolle, jossa ei ole urheilutoimintaa.

Urheilu näkyy myös päivittäisessä arjessani University of Georgiassa. Vuonna 1785 perustettu University of Georgia on osavaltion ”lippulaivayliopisto” (pääyliopisto), jossa urheilulla on pitkät ja ansioituneet perinteet. Esimerkiksi amerikkalaisen jalkapallon kotipelit yli 90 000 katsojaa vetävällä jalkapallostadionilla ovat olleet loppuunmyytyjä jo vuosikymmenien ajan. Suurin osa tulevista liikunnanopettajista haluaa valmistumisensa jälkeen työskennellä ensisijaisesti valmentajina ja toissijaisesti, jos ollenkaan, liikunnanopettajina. Osalla opiskelijoistani on tavoitteena käyttää lukioval-

mennuspestiä askelmana kohti tavoiteltua yliopistotason valmennustyötä, jossa palkat ovat parhaimmillaan päätähuimaavia.

Tämä onkin johtanut siihen, että useat lukiolaiset eivät saa hyvää liikunnanopetusta. Koululiikunta on usein ajanvietettä, jossa oppilaat joko osallistuvat löyhästi johdettuun toimintaan tai tekevät läksyjä liikunnanopettajan ja/tai rehtorin hyväksynnällä. Valmentajat/opettajat valmistelevat koulupäivän päättävää harjoitusta, tulevaa peliä tai viettävät aikaa tietokoneillaan. Usein urheilujoukkueiden jäsenet saavat vapautuksen liikunnasta, tekevät läksyjä tai treenaavat kuntosalilla.

Kouluviikon kohokohta on useille lukiolaisille perjantai-illan jalkapallo- tai baseball-peli. Ilta-auringon lämmittäessä mukavasti on kiva kokoontua kannustamaan omaa joukkuetta. Kansanterveyden näkökulmasta on valitettavaa, että vain pieni osa oppilaista osallistuu varsinaiseen urheilutoimintaan. Koulujen urheiluohjelma on jaksotettu viisaasti siten, että oppilaat voivat osallistua kahteen–kolmeen urheilulajiin vuoden aikana. Tämä palvelee osaltaan kilpaurheilua ja tavoitetta ammatillisuudesta, mutta tukee hyvin vähän massojen terveysliikuntaa.

Varsinkin amerikkalainen jalkapallo käyttää hyväkseen tätä järjestelmää houkutellessaan parhaat ja urheilullisimmat yksilöt joukkueisiinsa. Jalkapallolla on poikien keskuudessa vetoa, sillä jalkapalloilijan statuksen saanut lahjakas urheilija saa usein helpotusta akateemisista velvoitteista. On varsin tavanomaista että osa amerikkalaisen jalkapallon pelaajista aloittaa vasta lukio-iässä. Vaikkakin osa amerikkalaisen jalkapallon rooleista on varsin vaativia, suuri osa rooleista on fyysistä voimaa ja urheilullisuutta korostavia ja siten opittavissa vanhemmalla iällä.

Amerikkaa on mahdollonta muuttaa, mutta sitä on mahdollista ymmärtää. Mikään ei maailmassa yhtä varmaa kuin epävarmuus, ja vain tulevaisuus osoittaa miten amerikkalainen koululiikunta vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Mielestäni on tärkeää, että koululiikunnan identiteetti kehittyy entisestään, ja koululiikunnan erityisarvoa yksilön kokonaisvaltaisen kehittymisen ja hyvinvoinnin ylläpitäjänä korostetaan. Koululiikunnan yksipuolinen valjastaminen joko kansanterveyden, muiden oppiaineiden tai urheilun tarpeisiin on mielestäni lyhytnäköistä, ja johtaa pitkällä tähtäimellä vain koululiikunnan arvostuksen vähenemiseen.

SAMI YLI-PIIPARI, PhD

**Assistant Professor, Department of Kinesiology
(Physical Education Programs)**

University of Georgia

Sähköposti: syp@uga.edu